

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רנז

ערב שבת קודש
פרשת כי־תצא
י"ג באלול התשע"ח

יוצא־לאור עלידי
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק

תשע"ט בפתח!

מתחילים שנה של 'מבצעים'!

צו השעה לפרסם ולהרעיש בכל מקום ומקום שחוב גמור על כל
אחד ואחד לעסוק בהפצת התורה והיהדות חוצה!
(תורת־מנחם - התוועדות ה'תשמ"ח, חלק ג, עמ' 497)

לקראת חגי תשרי ותחילתה של שנה חדשה זה הזמן להתחזק ב'צו
השעה' - להגביר חיל בהפצת היהדות ולהתחזק במבצעי הרבי.
'אגף המבצעים' שב'צעירי אגודת חב"ד' מזמין את אנ"ש חסידי
חב"ד להצטרף וליטול חלק פעיל ב'מבצעים'.
ניתן להצטרף כעת לפלטפורמה ייחודית המיועדת לאנ"ש ומאגדת
בתוכה את כל מה שצריך בשביל העיסוק ב'מבצעים'.

לפרטים והצטרפות:

www.mivtzoim.co.il

טלפון לבירורים 058-4400-770
מאושר ע"י סינון ועד רבני חב"ד

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג באלול ה'תשע"ח - כ' באלול ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג באלול	ה' אבן פרק ג-ה.	ה' נדרים פרק ח.	מליית קסח.
ש"ק	י"ד באלול	פרק ו-ח.	פרק ט.	מליית קסז.
א'	ט"ו באלול	פרק ט-יא.	פרק י.	מליית קסו.
ב'	ט"ז באלול	פרק יב-יד.	פרק יא.	מליית קסו.
ג'	י"ז באלול	ה' מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יב.	מ"ע קעג. מליית שסב. שסד. שסג. שסה.
ד'	י"ח באלול	פרק ד-ו.	פרק יג.	מ"ע קפז. מליית מט. מ"ע קפח. קפט. מליית נט.
ה'	י"ט באלול	פרק ז-ט.	ה' נזירות.. בפרקים אלו. פרק א.	מליית מו. מ"ע קצ. מליית נו. נז. מ"ע קצב. קצג.
ו'	כ' באלול	פרק י-יב. סיום מחזור לז	פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מליית שיא. נח. מ"ע רכא. מליית רסג. רסד. סיום מחזור לז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
ו', י"ג באלול	4.01	4.55	5.18	6.18	9.25	12.43	1.16	7.15.1	7.40
ש"ק, י"ד באלול	4.02	4.56	5.19	6.18	9.25	12.43	1.15	7.13.9	7.39
א', ט"ו באלול	4.03	4.56	5.19	6.19	9.25	12.42	1.15	7.12.7	7.38
ב', ט"ז באלול	4.04	4.57	5.20	6.20	9.25	12.42	1.15	7.11.5	7.36
ג', י"ז באלול	4.05	4.58	5.21	6.20	9.26	12.42	1.14	7.10.2	7.35
ד', י"ח באלול	4.06	4.59	5.22	6.21	9.26	12.42	1.14	7.09.1	7.34
ה', י"ט באלול	4.07	5.00	5.22	6.21	9.26	12.41	1.13	7.07.9	7.33
ו', כ' באלול	4.09	5.00	5.23	6.22	9.26	12.41	1.13	7.06.6	7.31

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
תצא	6:37	7:50	6:53	7:52	6:45	7:52	6:54	7:52
תבא	6:29	7:41	6:44	7:43	6:36	7:43	6:46	7:43

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקיבץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

יום ראשון

ט"ו באלול

התייסדות ישיבת תומכי-תמימים (בשנת תרנ"ז). נכון להוסיף בימים ט"ו-ח"י אלול: בלימוד החסידות (ובפרט מהבעש"ט ואדמו"ר, אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ובמיוחד של אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע) ובנוסף - לקבוע בהם בכל מקום האפשרי שיעורים חדשים (מלבד חיזוק הקיימים מכבר); בעבודת התפילה (הקשורה במיוחד לשיבה זו); בצדקה, כולל ברוחניות - להיות 'נרות להאיר'; לערוך התוועדות חסידית, 'ברוב עם הדרת מלך', בכל מקום שישנה בו ישיבת תו"ת; לפתוח בכל מקום המתאים סניף חדש לשיבה זו, ועוד¹³.

יום רביעי

ח"י באלול

מעט אשר נתפרסם¹⁴ אשר יום השמונה-עשר בחודש אלול הוא יום-ההולדת של הבעש"ט [בשנת נח"ת] ושל רבנו הזקן [בשנת קה"ת] - נהגו בכמה מקומות ובפרט בבתי-כנסיות חב"ד לעשות אותו יום התוועדות, בסיפורי מעשי צדיקים, חיזוק בדרכי החסידים בכלל ואהבת-ישראל בפרט, וקבלת החלטות בקביעות עיתים ללימוד התורה - הנגלה והנסתר¹⁵.

החשבון-צדק הוא במיוחד ב"ב ימים אחרונים של חודש אלול, מח"י אלול עד סוף החודש, שכל יום מה"ב ימים הוא כנגד חודש אחד מ"ב חודשי השנה, יום לחודש יום לחודש (ח"י אלול - כנגד חודש תשרי, י"ט אלול - כנגד חודש מרחשוון, וכו')¹⁶.

13) ע"פ 'התוועדות' תשמ"ט ח"ד עמ' 315 ואילך.

14) ובמקום אחר כתב הרבי: "שנים רבות היה עניין ח"י אלול ועניין ג' גדולות בהעלם, ועכשיו ניתנה רשות לגלות" (אג"ק ח"ג עמ' תלב). לכאורה החל הפרסום לפרטי העניינים בזה החל (שיחת) ח"י אלול ה'ש"ת, אף שהתאריך היה ידוע הרבה לפניכן (אם לא מאז ומקדם) לא רק לרבתינו נשיאינו שלפנינו, שאצלם היה יום זה 'יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא', כאמור בס' המנהגים עמ' 101 מרשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אלא גם לחסידים, ולא רק לחסיד חב"ד אלא גם לחסידים אחרים (כדאייתא בלקוטי-דבורים ח"א עמ' 64 ובכ"מ). וע"ע.

15) ספר-השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 634 הערה 8.

16) לקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 518.

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול בדרך כלל רק כשהיה חל ביום השבת, ומשנת תשל"א ואילך התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדות אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח¹⁷. במניין שהתפלל בו הרבי (אם לא היה חתן וכו')¹⁸, היו אומרים תחנון ביום זה¹⁸ (וראה בהערה). כ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - נ"ע - היו אומרים 'גוט יום טוב!' בח"י אלול¹⁹. פעם סיים הרבי את שיחת ח"י אלול: "כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם²⁰ בח"י אלול: 'גוט יום טוב!' (חג שמח)", ואמר בעצמו: 'גוט יום טוב!'²¹.

יום ששי

כ' באלול

סיום המחזור ה-37 של לימוד הרמב"ם היומי במסלול ג' פרקים ליום, ובמסלול ספר המצוות, והתחלת המחזור ה-38. זמן המתאים להתחזקות בתקנת כ"ק אדמו"ר בלימוד הרמב"ם היומי, ולצרף אנשים נוספים לקיום תקנה זו, באחד משלושת המסלולים.

17) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כא.

18) בשנת תשמ"ט נשאל הרבי בדבר אמירת תחנון בח"י אלול, והשיב בכתב: "בעניינים התלויים ברגש - אין לשאול, כיוון שזו הוכחה שאין רגש" ('אוצר מנהגי חב"ד' שם עמ' כב).

19) ונהגו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב הורה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שלא לומר תחנון ביום זה (ספר-השיחות תש"ג עמ' 140. בתרגום ללה"ק עמ' קמד), אבל זו במפורש "הוראה ליחיד" ולא לרבים. וראה אודות ההנהגה בפועל אצל הרבי ב'אוצר מנהגי חב"ד' שם.

20) בדבר המסופר שם, שפעמים רבות הכה הרבי ב'סלח לנו', אף שהיה חתן ובשל כך לא אמרו תחנון (ו"א שאף אמר 'צדקתך' בשבת ח"י אלול למרות שהיה אז חתן), י"א שהרבי לא מנע אמירת תחנון כיוון שלא רצה לקבוע לרבים מנהג בזה מצידו, בדרך 'מלמעלה למטה', אלא שהדברים יבואו מתוך הרגש של הציבור, כלשון המענה. וע"ע (ראה 'התקשרות' גיליון תמא עמ' 15 ואילך).

19) ספר-המנהגים עמ' 102.

20) בשנים תש"ב, תש"ג, תש"ה (נסמן ב'התוועדות' שבהערה הבאה).

21) תורת-מנחם כרך ו (תשל"ב ח"ג), עמ' 173. ולהעיר משה"ש תש"ג עמ' 142 שאמר ע"ז כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חייב אדם לומר בלשון רבו".

ע"פ הספר 'הלכות ומנהגי חב"ד'

הלכות ומנהגי חב"ד

* יש ללמוד בימים אלו 'דרושי חתונה' של רבותינו נשיאנו, ובפרט אלו שנאמרו בחתונת כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע¹ (י"ג אלול תרנ"ז ואילך). יש לפרסם, שאלה שעורכים בימים אלו חתונות – יוסיפו עוד יותר בשמחה, וכן אחר-כך בשבעת ימי המשתה, ועל-דרך זה באלו שנמצאים בתוך שבעת ימי המשתה שלהם, ומה טוב – להוסיף גם במספר הסעודות. ובפרט במנהג ישראל ("כפי שהיה פעם הסדר בכל חתונה") לעשות סעודה לעניים, ודווקא שם היו מביאים מהמובחר².

שבת-קודש פרשת תצא³
י"ד באלול

ביום זה – שלושים יום לפני חג הסוכות – מתחילין לדרוש בענייני החג⁴, ובזה נכלל במיוחד "לדרוש", היינו השתדלות יתרה (ובפרט בהתחלה והפתיחה דכל השלושים יום), בעניין השמחה ד'זמן שמחתנו'⁵, וכן להשתדל בנתינת צורכי החג לכל הזקוקים לכך שלושים יום לפני החג, כדי שיוכלו להתכונן ל'זמן שמחתנו' מתוך שמחה וטוב לבב, ועוד לפני זה – בנוגע לצורכי ראש-השנה, כלשון הכתוב "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו"⁶.

(1) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 315. וראה גם ב'התועדויות' תשמ"ח ח"ד עמ' 264. המאמרים מנישואין אלו נדפסו בס' המאמרים תרנ"ז. המאמרים מנישואי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נדפסו ב'ספר המאמרים – קונטרסים' ח"א עמ' 31 ואילך, ובספר המאמרים תרפ"ט עמ' 71 ואילך.
(2) ר"ד משיחת י"ד אלול תנש"א.
(3) כן היא הכתיבה הנכונה של שם זה, וראה דברי הרבי המובאים בהערה 1 בלוח השבוע לפ' תבא הבעל"ט.
(4) שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"א.
(5) וזאת נוסף על השמחה שבכל שבת "וביום שמחתכם – אלו השבתות" (ספרי בהעלותך י'), אף שעיקר עניינו של שבת הוא **תענוג** וקראת לשבת עונג" – ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 625. וראה גם סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 806.
(6) נחמיה ח', וראה לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 369 ואילך, וש"נ – סה"ש תנש"א שם עמ' 808.

כ"ק אדמו"ר הזקן הורה לכתוב בספר-תורה 'דכא' (בפרשתנו כג,ב), באל"ף לבסוף, ולא בה"א⁷. "זכר עמלק" בסוף פרשתנו (ובפרשת 'זכור') יש לקרוא בפעם הראשונה 'זכר' ובפעם השנייה 'זכר', בין בשביעי ובין במפטיר⁸. מנהג נערים בכמה מקומות 'להכות' בקריאת שם 'עמלק', ונכון להימנע מזה⁹. הפטרה: קוראים שתי הפטרות ברצף. את הפטרת השבוע – רני עקרה וגו'. ואת הפטרת ראה – עניה סוערה וגו'¹⁰. מנחה: מנהג הקוראים להגביה קולם בפסוק האחרון 'השקיפה' (קריאת מילת 'השקיפה' – מלעיל!)¹¹. פרקי-אבות: פרקים א.ב. אומרים 'כל ישראל' לפני פרק א' ורבי חנניה אחרי פרק ב'¹².

סוף זמן קידוש לבנה – מוצאי שבת קודש כל הלילה.

(7) שו"ת שארית-יהודה י"ד סי' טז, ושם, ש'ציווה להגיה ספר-תורה שהיתה תחילתה כתוב בה"א וציווה לכתוב באל"ף דווקא". וכן באג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ט עמ' תיט (שהורה לתקן זאת עוד לפני תיקון האותיות הנפסקות!). היום-יום, ז' באלול. ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. וראה בשו"ת דברי-נחמיה (דף נט,ג). הובאו בהוספות לשו"ע אדה"ז הוצאת תשכ"ח ואילך חלק ה' עמ' 1898). מכתבי הרבי בזה נקבצו ב'שערי הלכה ומנהג' י"ד סי' קטז, וגם שם הורה להגיה. ואם יש ספק איך כתוב – יש לבדוק את הס"ת לפני הקריאה. אבל בדיעבד, כיוון שיש דעות אחרות, כתב בקצות-השלחן סו"ס פז, שאין להחליף את ספר-התורה אם נמצא בקריאה שכתוב בה"א. (8) הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ספר-המנהגים עמ' 31, ובאריכות שם עמ' 72. וראה 'התקשרות' גיליון כה עמ' 17 הערה 3. כמובן שיש לדייק לקרוא את הטעם 'מונח' של תיבה זו בשתי הפעמים.

(9) ראה בארוכה בזה בגיליון 'התקשרות' דש"פ תצא תשנ"ו, גיליון קט. וכבר כתבו כן בדורות שעברו, ראה ילקוט-יוסף – מועדים (כרך ה) עמ' 259 ס"ה, משו"ת בן ימין ומהר"א פאלאג'. (10) לוח כולל חב"ד.
(11) לוח כולל-חב"ד, בקריאת שבת הבאה, ומצוין לירושלמי מעשר-שני פ"ה ה"ט. ולכאורה העניין שייך גם לקריאת שבת זו במנחה ושני וחמישי.
(12) ראה סה"ש תש"נ כרך ד' עמ' 259 הע' 104 ובשולי הגיליון. וראה בזה באריכות בהתקשרות גיליון תקצ"ו הע' 17.

ה'נכד' הביא לשלמות את עניינו של ה'סבא'

ח"י אלול מעניק את הכוח שגם התשובה תיעשה בחיות ובשמחה • כיצד יש להבין את דברי אדמו"ר הזקן על מעלתו בתור 'נכד' רוחני לבעל-שם-טוב יותר מנכד גשמי? • תורת חסידות חב"ד מביאה בהשגה ובהתיישבות את העניינים שלמעלה משכל שבתורת הבעל-שם-טוב, ועל-ידי כן נמשך אור נעלה יותר ועד לגילוי העצמות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. התחלת פרשתנו היא: "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו".

והעניין בזה ברוחניות: "איביך" – קאי על הגוף והנפש הבהמית (כפי שמפרש אדמו"ר הזקן בלקוטי-תורה²), שהם אויביו האמיתיים של האדם, ויש לצאת להלחם בהם.

הן אמת, שהכוונה אינה לשבור אותם, אלא לבררם; אבל אף-על-פי-כן הרי זה מלחמה, כיון שהם אינם מניחים שיבררו, ויתירה מזו – זוהי מלחמה קשה, כיון שהנפש הבהמית "אקדימא טענתיה"³.

על כך נאמר: "כי תצא למלחמה". יש צורך רק לצאת למלחמה, ואזי מובטח אתה ש'ונתנו ה' אלקיך בידך", שאתה תכבוש אותו ולא ח"ו להיפך, ויתירה מזו, שיתוסף לך תוספת – "ושבית שביו", שהם הניצוצות שבדברים הגשמיים, "ורב

(1) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 384. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
(2) פרשתנו לה, ב.
(3) זח"א קעט, א.ב. וראה סה"מ תש"ט ע' 228.

תבואות בכח שור"⁴.

ב. כאמור לעיל, יום השבת שייך גם לימים שלאחר השבת, השייכים לפרשת השבוע הבא. והנה, בפרשת השבוע הבא, פרשת תבוא, מדובר על דבר עניין הביכורים, ש"לא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה"⁵, דהיינו שדווקא כיבוש וחלוקת ארץ ז' עממים הביא לחיוב ביכורים⁶.

ג. בשבוע הבא-עלינו-לטובה חל ח"י אלול. והנה, ענינו של ח"י אלול הוא – כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷ – שהוא מכניס חיות באלול. והעניין בזה:

ידוע⁸ החילוק בין עצבות למרירות, ש"הרחיקו

(4) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האוינו עה, ב. ובכ"מ.
(5) פרש"י ר"פ תבוא.
(6) דובר קצת במעלת ענין הביכורים, וחסר (המו"ל).
(7) שיחת ח"י אלול תש"ה בתחלתה (סה"ש תש"ה ע' 122). וראה שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול דאשתקד בתחלתה (תורת מנחם – התועדויות ח"ט ע' 155 ואילך).
(8) ראה תניא פל"א.

אלול - תשובה

ד' בבות

את הניגון של הרבי [ניגון ד' בבות של אדמו"ר הזקן] היו הסבים נזהרים מלנגנו רק בזמנים מיוחדים: ראש-השנה, חודש אלול, בעת ברית, בעת חתונה ובר-מצווה שהם זמני שמחה.

(ספר השיחות תרפ"ח עמ' 12)

חסידות רק כתכשיט...

מילא אנו, באמצע שנותינו, מתעוררים מפעם לפעם בתשובה. . אך הצעירים - כאשר קמים בשעה תשע, וכל היום שאחר-כך מדברים לשון הרע ורכילות שקר ליצנות, והולכים לישון מבלי ללמוד משהו... יש לו טענה שהוא עייף ויגע, זה ביום ראשון. אך שיום שני יהיה אחרת, לא. שני כמו יום ראשון. וכך גם שלישי, שלישי כמו שני, ושני כמו שלישי. וכשמגיע שבת קודש הוא פותח ספר חסידות, וזה אצלו כמו תכשיט - כמו תכשיט יפה שהוא עונד, כך גם החסידות אצלו כמו תכשיט, וייתכן גם שזה 'נזם זהב באף חזיר', שחסידות כזו אינה רוצה לסכול אותו, רק מה היא יכולה לעשות...

(ספר השיחות תרפ"ה עמ' 78)

להקדים ולעשות תשובה

תשובה יעשו הכול, כי לא יידח ממנו נדח. הוא יכול להיות סדרן ברכבת [=פראוואדנעק] והוא ינפח את נשמתו על מפתן הקרון מתוך תשובה. הרי עדיף לעשות תשובה מתוך עבודה. כי תשובה תיתכן בשני אופנים, בקו החסד ובקו הגבורה. אם לא בקו החסד, יהיו לו ייסורים קשים רחמנא-ליצלן והוא יעשה תשובה. הלוא טוב יותר לעשות תשובה מתוך האהבה והדבקות מאשר מתוך עוני, דוחק, ייסורים ולחץ. מכיוון שבכל מקרה יעשה תשובה, טוב יותר שזה יהיה מוקדם מתוך עבודה, כי הזמן שעובר הוא 'עבירה'. צריך לעשות תשובה, ולפעול להאיר את העולם.

(ספר השיחות תרפ"ה עמ' 86)

הכנה לכתבת פדיון נפש

פדיון שנעשה ללא תשובה אינו מתקבל ולא קוראים אותו, והוא רק גורם נזק...

(ספר השיחות תרפ"ו עמ' 95)

זמן יקר

כאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נסע מווינה, ליוו אותו לרכבת כמה מיהודי אשכנז, "דייטשע אידן". כשהתקרב מועד בוא הרכבת, הביט אחד מהם בשעונו ואמר לרבי: "נאך איין מינוטע" [עוד דקה אחת...]. נענה והפטיר אחריו הרבי: "קען מען נאך תשובה טאן" [=עוד אפשר לעשות תשובה].

(תורת מנחם - התועודיות' השי"ת עמ' 79)

זה רק "כאילו ילדו". ואילו רבינו הזקן קרא לבעל-שם-טוב "סבא", ללא כ"ף הדמיון, ויתירה מזה: ידוע¹⁵ מה שאמר אודות ר' ברוך ממזיבו, שהיה נכדו של הבעל-שם-טוב (והיותו נכד היה על-ידי בת, ויש מעלה מסוימת בכך בתו לגבי בן בנו¹⁶). שהוא - ר' ברוך - נכדו של הבעל-שם-טוב בגשמיות, ואילו אני - אמר רבינו הזקן על עצמו - הנני נכד ברוחניות, ואמר זאת למעליותא.

והיינו, שרבינו הזקן "לקח" את הפנימיות של הבעל-שם-טוב: לא רק השפעת השכל שהיא הארה, אלא אפילו פנימיות זו שאינה נמשכת בהשפעה עצמית של הולדה. והביאור בזה בקצרה:

"הצדיקים דומים לבוראם"¹⁷. על דרך שהקב"ה אומר "אנא נפשי כתבית יהיבית"¹⁸, שהכניס את עצמותו בתורה - כן הוא גם בצדיקים, שמכניסים את העצמות שלהם בתורה.

בתורת החסידות הכניס הבעל-שם-טוב את העצם שלו, גם מה שלא נמשך אפילו להבן. וכיון שרבינו הזקן לקח את הפנימיות של תורת הבעל-שם-טוב¹⁹ - לקח על-ידי זה את הפנימיות

15) "התמים" שם.

16) ראה "התמים" ח"ג ע' כג. "היום יום" כח אייר (מאג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' תקד ואילך. וראה "רשימות" חוברת קעה ע' 6 ואילך. ו"ש"נ) [לאחרי הסתלקות אדמו"ר האמצעי - בשנת תקפ"ח, שאמרו חסידים שסימנה "הפ"ח נשבר" - רצו החסידים שהצמח צדק יקבל את הנשיאות, ולא רצה, וטען שישנו בן,

- כוונתו היתה לר' חיים אברהם, בנו של אדמו"ר הזקן, או לר' נחום בנו של אדמו"ר האמצעי -

עד שלקראת חג השבועות תקצ"א פנה א' החסידים להצמח צדק ואמר שיש לו ראי' מפורשת אשר רק לו יאתה הנשיאות, וענה הצמח צדק: עם מאמר חז"ל אסור לשחק... אמור מה בפ"ך ונשמע. ואמר החסיד הנ"ל: כתיב (תזריע יב, ב) "אשה כי תזריע וילדה זכר", ואמרו חז"ל (ברכות ס, א. ו"ש"נ) "איש מזריע תחילה יולדת נקבה (זו אמו של הצמח צדק), אשה מזריע תחילה יולדת זכר" (זה הצמח צדק). - ואז הסכים הצמח צדק לקבל את הנשיאות, ולבש בגדים מיוחדים (כנדי לבן שהיו בירושלם מרבינו הזקן) ואמר חסידות.

ומזה מובן שיש מעלה בכך בתו דוקא (מהנחה בלתי מוגה).

17) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. במדבר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב.

18) שבת קה, א וכגרסת הע"י.

19) כידוע שאמר הרב מבארדיטשוב: מיר האָבן אַלע גיגעטען פון

מדת העצבות במאד חכמי האמת⁹, כיון שעצבות היא כמו מיתנה ("טויטקייט"), ללא חיות, מה שאין כן מרירות היא דבר רצוי, כיון שהיא מתוך חיות. ומטעם זה גם עבודת התשובה דחודש אלול (שעניינה מרירות) צריכה להיות בחיות ובשמחה. וזהו ענינו של ח"י אלול - נתינת כוח כדי שעבודת התשובה תהיה בחיות ובשמחה.

ובנתינת כוח זו ישנם שני פרטים - בהתאם לב' העניינים בח"י אלול, שהוא יום הולדת הבעל-שם-טוב וכ"ק אדמו"ר הזקן. וכידוע¹⁰, שהבעל-שם-טוב אמר מה שצריך להיות, ואדמו"ר הזקן הראה את הדרך איך להביא לכך שכן יהיה. ייתן השם יתברך שתהיה התעוררות תשובה אמיתית, ובשמחה.

[כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן "צמאה לך נפשי", "עסן עסט זיך", "אבינו מלכנו".]

* * *

ד. ח"י¹¹ אלול הוא יום הולדת של מורנו הבעש"ט (בשנת נח"ת) ושל כ"ק רבינו הזקן (בשנת קה"ת). ידוע¹² שרבינו הזקן היה קורא לבעל-שם-טוב "זיידע" (סבא). - כפשוטו היה זה בגלל שרבינו הזקן היה תלמיד תלמידו של הבעל-שם-טוב, ואמרו חז"ל¹³: "כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו".

אבל במאמר חז"ל נאמר "כאילו ילדו", בכ"ף הדמיון, ולא שאכן ילדו. וכן מבואר בחסידות¹⁴, שכל השפעה של שכל היא רק הארה מהמשפיע, ולא המשכה מהעצם שלו כהולדה, ולכן הרי

9) תניא אגה"ק סי"א (קטז, ב).

10) אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' ששה. סה"מ תש"ח ע' 292. וראה גם תורת מנחם - התועודיות ח"ז ע' 192. וש"נ.

11) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1136 ואילך. במהדורא זו ניתוספו ע"י המו"ל עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

12) "התמים" ח"ב ע' נו (נדפס באג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' שסב, ח"ג ע' שעג - נעתק ב) "היום יום" כז אייר. וגם בני רבינו הזקן היו רגילים לקרוא את המגיד בשם "זיידע" ואת הבעש"ט "עלטער זיידע" (לקו"ד ח"א מא, ב).

13) סנהדרין יט, ב.

14) לקו"ת שה"ש לט, ד. ד"ה זאת חוקת התורה תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קעג ואילך).

אשר קרך בדרך (כה,יה)

לשון קור וחום (רש"י)

פרשת עמלק נזכרת בתורה פעמיים – "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" (בשלח יז), ו"זכור את אשר עשה לך עמלק".

העמלק מרפידים משפיע על יהודי שלא להקפיד בקיום המצוות, "שרפו ידיהם מדברי תורה" (מכילתא), ואילו עמלק של פרשתנו מקרר אותו מכל דבר שבקדושה. לכן מציינו שבשבת פרשת זכור קוראים "זכור את אשר עשה לך עמלק", ולאחר מכן, בפורים, קוראים "ויבוא עמלק" (אף שלכאורה היה הסדר צריך להיות הפוך) וכאמור, כי תחילה מקרר עמלק את האדם מכל דבר שבקדושה, ועל-ידי כך הוא מביאו למצב של "רפו ידיהם מדברי תורה".

(ספר השיחות תש"ד עמ' 74)

ויזנב בך כל הנחשלים אחריו (כה,יה)

חותך מילות וזרק כלפי מעלה (רש"י)

קליפת עמלק מסתירה על האותיות י'ה' של שם הוי', כדכתיב (בשלח יז), "כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק"; ואילו מצוות מילה פועלת גילוי של אותיות אלו, כנרמז בתיבת 'מילה' – מל ייה. משום כך התנגד עמלק למצוות מילה דווקא.

(אור התורה דברים עמ' תתרכ)

כל הנחשלים אחריו (כה,יה)

חסרי כוח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן (רש"י)

לפנינו לימוד ולקח נפלא:

עמלק לא פגע אלא בבעלי החטא שנפלטו מן הענן, ובשביל יהודים אלו יצאו כלי-ישראל מהענן כדי להילחם בעמלק, כנאמר (בשלח יז), "צא הילחם בעמלק" (צא מן הענן, רש"י).
הווי אומר: חובתו של כל אחד ואחד לצאת אל 'מחוץ לענן' – להגיע גם ליהודי הנמצא מחוץ לעולמה של היהדות, חשוף ל'עמלקים' שונים ומשונים, ולקרבו לתורה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח תשמ"א)

והאם רובצת על האפרוחים (כנו)

ידוע ש'אם' רומז לכינה, ו'אפרוחים' – למידות אהבה ויראה. שכן ההתבוננות בגדולת ה' מולידה אהבת ה' ויראתו.

הרמזים לכך:

א) 'אפרח' בגימטריה 'חסד גבורה' (אהבה ויראה). ב) האותיות א' ופ' של תיבת 'אפרח' הן ראשי תיבות אהבה ופחד. ג) בתיבת 'האפרוחים' ישנן האותיות יראה.

(לקוטי לויצחק לתניא, עמ' לב)

והעצמיות של הבעל-שם-טוב²⁰, ולכן הוא הנכד האמיתי.

ועד שהייחוד פנימי ועצמי²¹ של רבינו הזקן עם הבעל-שם-טוב התבטא גם בלידתם בגוף הגשמי – והרי גוף קשור עם עצמות²² – שיום הולדת של שניהם הוא באותו יום: ח"י אלול.

ד. היחס של סבא ונכד הוא בשתיים: הנכד מקבל מהסבא, והוא משלים את הסבא. וכמאמר רז"ל על פסוק²³ "לא ימוש גו' זרע זרעך גו' תורה מחזרת על אכסניא שלה", ונאמר "עטרת זקנים בני בנים"²⁴.

וכיון שרבינו הזקן מייחס את עצמו כנכד של הבעל-שם-טוב, הרי מובן, שאצלו ישנם ב' העניינים: א) הוא לקח את העצמות של הבעל-שם-טוב, כנ"ל, ב) הוא משלים את הבעל-שם-טוב: הכוונה של תורת הבעל-שם-טוב נשלמת על-ידי תורת חסידות חב"ד. חסידות חב"ד פועלת עילוי גם בחג"ת ונהי"ם, וכמבואר במקום אחר²⁵ החידוש של חסידות חב"ד, שאפילו אנשים פשוטים שאינם שייכים לכאורה להבנה והשגה, יכולים גם הם להתעלות על-ידי חסידות חב"ד, יותר אפילו מאשר על-ידי תורת החסידות הכללית.

מלבד זה שרבינו הזקן ונשיא חב"ד שלאחריו, גילו, המשיכו-הורידו והלבישו תורת הבעל-שם-טוב בשכל דקדושה, עד שכל אחד ואחד יוכל להבין אפילו בשכל אנושי, הנה נוסף לזה, פעלו על-ידי זה גם שלימות בתורת הבעל-שם-טוב, כי

איין שיסל, און דער ליטוואק האָט צוגינומען די ווערעכושקע (חלק העליון) (תורת שלום ע' 47). וראה גם מכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ל"ט כסלו תרס"ב (פאקסימיליא מהמכתב – בקונטרס ומעין ע' 17 (נעתק ב"היום יום" בתחלתו)): והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל (נתבאר בשיחת י"ט כסלו תש"כ, נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1252).

20) וכן מובן גם מענין הספירות (שידוע (סה"מ תש"ט ע' 76) שהבעש"ט הוא בחי' עתיק, ואדמו"ר הזקן בחי' אבא) דפנימיות אבא פנימיות עתיק (משיחת חג הסוכות תש"כ).
21) בהוספה על ה"יחוד נפלא" שנעשה ע"י ענין השכל, ובפרט בלימוד התורה, ובפרט בפנימיות התורה שכולה פנים (ראה תניא קו"א קס, סע"ב ואילך), ובפרט אצל צדיקים שדומים לבוראם (מהנחה בלתי מוגה).

22) ראה תורת שלום ע' 12 וע' 120.

23) ישע"י נט, כא. ב"מ פה, א.

24) משלי יז, ו. אבות פ"ו, ט. ב"ר רפס"ג.

25) ראה שיחת ח"י אלול תשי"א ס"ב (תו"מ ח"ג ע' 301). וש"נ.

בכדי להמשיך-להוריד בשכל תורת הבעל-שם-טוב שלמעלה משכל, יש צורך בכוח עמוק ביותר ("גאָר אַ טיפערן כח"), ועל-ידי זה נמשך אור נעלה יותר, שמביא שלימות.

ו. ע"פ הנ"ל יובן מה שכתב הצמח צדק²⁶ אודות רבינו הזקן: "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות קולע אל השערה". ולכאורה אינו מובן; וכי כוונת הצמח צדק²⁷ לשבח את רבינו הזקן בעניינים חיצוניים, עניינים של מופתים²⁸? וכי זהו השבח של רבינו הזקן²⁹?

אך הפירוש בזה הוא:

עניין זה בא בהמשך למה שכתב שם לפני זה: "שהוא (הבעל-שם-טוב) ותלמידו הרב המגיד (ממעזריטש) נ"ע היו רואים מסוף העולם ועד

26) דרך אמונה מצות עדות סה, א.

27) והגע עצמך:

ענינו של הצמח צדק ה' באופן שכולו תורה, והרי לגבי התורה כל שאר הענינים הם באין ערוך [* בענין זה נזכר גם מאמר הירושלמי שהובא בתשובותיו של הצמח צדק]. וא"כ, כיון שהצמח צדק משבח את רבינו הזקן בענין של אמירת עתידות, ולא עוד אלא שמביא ענין זה במאמר דא"ח – הרי בודאי שזהו ענין חשוב ועיקרי שעלידו ניתוסף בתורה, ובפנימיות התורה, שזהו"ע הקשור עם ביאת המשיח, וכללות הכוונה דדירה בתחתונים! (מהנחה בלתי מוגה).

28) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ח: משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה שהמאמין ע"פ האותות יש בלבו דופי כו'. וראה גם "התמים" ח"ב ע' סד (אג"ק אדמו"ר מוהר"צ ח"ב ע' שעה): בעיני גדולי חסידי חב"ד המופתים הם כעין פגיעה בכבוד החסידות, קטנות ושפלות, ואין משים לב לזה (ראה גם תו"מ ח"ג ע' 99. וש"נ).

29) ואדרבה, ממעלתו של רבינו הזקן שהוא אור עצמי, שאור עצמי אין זקוק למופתים (תורת שלום ע' 167). – ויש לבאר שהוא ע"ד החילוק שמשוה רבינו "עומד על עמדו שלם" בשעת הנבואה ולא כשארי הנביאים שהיו יראים ונבהלים ומתמוגגין (הל' יסוה"ת פ"ז, ה"ו). ועד"ז הוא גם בנוגע לאדמו"ר הזקן שלא הוצרך למופתים – שינוי הטבע, בחי' הפשטה מהעולם [* ועד"ז בענין הנבואה – שבעת התגלות הנבואה צריך הנביא להיות בהפשטת הגשמיות, שזהו גם ענין הפשטת הלבושים בעת הנבואה, כמ"ש (שמואל"א יט, כד) "ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא" (ראה סה"מ תש"י ע' 118. ועוד). – מהנחה בלתי מוגה], כי כל המדריגות היותר נעלות האירו אצלו בהתיישבות (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1120). וראה בד"ה פדה בשלום תרפ"ה בסופו (סה"מ תרפ"ה ע' פח): המופתים הם שינויי הטבע, וכוונה העצמית שהטבע ממש יהי' אלקות. . . וזה בא ע"י רבינו בהתלבשות בהשגה דוקא.

פרשת תצא

כי תצא למלחמה (כא, י)

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק היה מייעץ לנערים המתחילים בעבודת התפילה להתבונן לפני התפילה בדרגות נעלות ביותר, שכך יתבטל הרע ויוכלו להתפלל בכוונה. וכך היה אומר:

"כי תצא למלחמה" - כשיצאים למלחמת היצר בעת התפילה, צריכים להתבונן בדרגה שהיא "על אויביך" לגמרי, שאין לרע קשר ואחיזה בה כלל.

(מפי השמועה)

על אויבך (כא, י)

כאשר תצא למלחמת היצר מתוך ביטחון שהקב"ה אכן עומד לימינך לעזור לך, הנה עצם היציאה, אפילו לפני שהמלחמה עצמה החלה, כבר תהיה באופן ד"על אויבך" - למעלה מהאויב.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 697)

ושבית שביו (כא, י)

ביד האדם לא רק לנצח את היצר, אלא גם לקחתו בשבי, כלומר - לנצח את היצר בעזרת היצר עצמו. שכן תפקידו של היצר הוא לפתות את האדם לחטוא, והוא זריז במלאכתו זו כדי לעשות שליחות בוראו. מזה גופא יכול האדם ללמוד - להזדרז בקיום רצון הקב"ה ולא להישמע לפתווי היצר. זאת ועוד: מרצונו של היצר הרע ניתן ללמוד מהו רצונו של היצר הטוב.

(כתר ש"ט טוב עמ' יז, נה)

* * *

"ושבית שביו" - תוכל להוציא מיד הקליפה דבר השבוי אצלה, כמבואר בתניא (פרק ז) ש"מי שהוא בזוללי בשר וסובאי יין למלאות תאוות גופו... יורד חיות הבשר והיין שבקרב ונכלל לפי שעה ברע גמור... עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה'".

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 697)

האחת אהובה והאחת שנואה... והיה הבן הבכור לשניאה (כא, טו)

אהובה - היינו נפש האלוקית.

שנואה - היינו נפש הבהמית.

"והיה הבן הבכור לשניאה" - לנפש הבהמית שורש נעלה יותר מנפש האלוקית, בהתאם לכלל ש"כל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר", נמצא שמבחינה זו הנפש הבהמית היא ה'בכור'.

(לקוטי תורה - דברים, עמ' לז)

ובכדי שאור שלמעלה מהשתלשלות יוכל להיות בעולם בהתיישבות - אין זה מצד האור, אלא מצד העצמות, שהוא נושא כל הפכים³⁹.

וכן יהיה גם לעתיד לבוא, כשתושלם הכוונה עליונה של דירה בתחתונים - דירה לעצמותו, שמצד עצמות יתחברו שני הפכים של גשמיות ורוחניות, שיהיה "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר"⁴⁰, שהבשר הגשמי יראה אלקות, ועניין זה יהיה אצלו בהתיישבות.

ויש לומר, שזהו הפירוש הפנימי בדברי הצמח צדק "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות": בתיבת "עתידות" מרמז גם על הגילויים שלעתיד⁴¹.

וכל זה הכנים רבינו הזקן בחסידות חב"ד: על-ידי לימוד החסידות "לוקחים" את העניינים היותר נעלים, עד ל"אור הגנוז" ולמעלה מזה, ובא בשכל של נפש האלוקית - באופן של התיישבות אור בכלי - ועד להבנת שכל של הנפש הבהמית, ועד שיהיה "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר" אפילו, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מהתוועדות ש"ק פרשת תצא התשי"ד ופרשת תבוא, ח"י אלול התשי"ז. תורת מנחם כרכים יב עמ' 206-207; כ עמ' 243-248 - בלתי מוגה)

ובפרש"י - שהחידוש בזה הוא שעבודתו היתה באופן של התיישבות (מהנחה בלתי מוגה).

39) "התגלות הבעש"ט הי' שהי' התגלות פנימיות התורה והי' התגלות שלא בבחי' התלבשות, והראי' דגם תלמידו הרב המגיד נמערזיטש אשר פי שנים ברוחו בדוגמת אלי' ואלישע הנה גם הוא קודם אמירת דא"ח הי' אומר שמעו סודות התורה ולא הי' העולם יכול לקבל זאת והגם שזהו מדריגה גבוה ונעלה במאד ומכל מקום אין זה עדיין התגלות עצם פנימיות התורה ובא על-ידי רבינו בהתלבשות בהשגה שבוה נמשך עצם פנימיות התורה" (ד"ה פדה בשלום תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ריש ע' עט), בשם אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, יט כסלו עטר"ת (נדפס בסוף סה"מ עטר"ת (קה"ת, תשמ"ח) ע' תרעג)). וענין גילוי הבעש"ט והה"מ היו הכנה לגילוי עצם פנימיות התורה שנתגלה על-ידי רבינו הזקן - בדוגמת עבודת האבות (ריחות) שהיו הכנה לגילוי העצמות דמותן תורה (משיחות כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע ליל ש"ק פ' תשא שנת תפ"ח - סה"ש תרפ"ח ע' 18 ואילך).

40) ישע"מ, ה.

41) וע"ד מ"ש (ברכה לד, ב ובפרש"י) שהקב"ה הראה למשה רבינו "עד הים האחרון", "עד היום האחרון" (מהנחה בלתי מוגה).

סופו ממש בעין ראייה. . והיינו על-ידי שהיה גלוי לפניהם אור שנברא ביום ראשון (דהבריאה) שהשם יתברך גנוז בתורה³⁰;

ועל זה אומר הצמח צדק: "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות כו', ומהלשון "גם" מוכח שה"עתידות" של רבינו הזקן הם אותו עניין שנאמר לפני זה בנוגע לבעל-שם-טוב והרב המגיד: התגלות ה"אור שנברא ביום ראשון", אלא שאצל רבינו הזקן היה זה באופן של "קולע אל השערה".

"אור שנברא ביום ראשון" הוא האור שלמעלה מהשתלשלות³¹, ולמעלה מזה - האור שקודם³² הצמצום³³, ושם גופא - האור שלגלות עצמותו³⁴. הגם שבפני הבעל-שם-טוב והמגיד האיר אור זה גם בנוגע גשמיות העולם³⁵, שלכן ראו בראיה ממש³⁶ - הרי אצל רבינו הזקן היתוסף³⁷ שהאור היה מאיר בהתיישבות³⁸, "קולע אל השערה".

30) ראה ב"ר פ"ג, ו (וכ"ה בירושלמי ברכות פ"ח, ו) - ושם הוא לצדיקים לע"ל. אבל במדרש רות בזהר חדש פה, א איתא שהוא בתורה (עיין ג"כ זח"א רסד, א. זח"ב קמט, א). לקו"ת במדבר יח, ד. ובדגל מחנה אפרים פ' בראשית בשם הבעש"ט באריכות.

31) ראה תו"א מד, ג ובד"ה והי' אור (לקו"ת פ' צו).

32) כידוע שהאור שלאחרי הצמצום יש בו התחלקות מעלה ומטה וכו', ואינו בכל מקום בשוה, ודוקא האור שקודם הצמצום הוא בכל מקום בשוה - שזהו "שהיו רואים מסוף העולם עד סופו", בכל מקום בשוה.

והיינו, שמצד אור זה בטלים הגבלות המקום, שזהו שמצינו (ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סימן שלח ואילך. וש"נ) שהיו רואים בגשמיות מה שנעשה בריחוק מקום כאילו היו נמצאים בקירוב מקום (מהנחה בלתי מוגה).

33) מאמר דפ"נ עת"ר (סה"מ עת"ר ע' מה ואילך).

34) ד"ה נחמו תער"ב בסופו (המשך תער"ב ח"א ע' פד).

35) וזהו הטעם ששואלים אצל רבותינו נשיאנו עצות גם בנוגע לעניינים גשמיים (ראה תו"מ ח"ט ס"ע 127 ואילך. וש"נ) - מהנחה בלתי מוגה.

36) ולא נבבואה (ד"ה והוא עומד תרס"ג ע' 10 (סה"מ תרס"ג ע' נח)). וראה גם ד"ה ושבתה תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע רכו ואילך).

37) אין בזה סתירה לפי הפשוט דתיבת "גם" (שזהו הוספה על העיקר הקודם) - ע"פ המבואר בכ"מ שההמשכה בשכל, הי' התלבשות בשכל ואין האור מאיר כ"כ וכו'. ובפרט "לאחר פטרבורג". וראה ג"כ שיחת יט כסלו תרס"ח (בסה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך)).

38) וע"ד המבואר (ראה גם שיחת ש"פ ראה סי"ב (לעיל ע' 228). וש"נ). במ"ש "יעש כן אהרן גו'", "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" (בהעלותך ח, ג ובפרש"י. וראה ס"פ צו

גילוי משיח בפשטות

להפוך את ה'חרפו' ולברר את ה'רפ"ח'

מבואר בשיחה הידועה של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לתלמידי תומכי תמימים, שתלמידי הישיבה הם "חיילי בית דוד" שמנצחים את המעמד ומצב ד"חרפו עקבות משיחך", ופועלים ביאת המשיח באופן ד"אמן ואמן", כלשון הכתוב בסיום וחזרתם מזמור פ"ט בתהלים.

ויש להוסיף בדיוק הלשון "חרפו (עקבות משיחך)" – שבזה מרומז שמשנים ומהפכים את העניין הבלתי-רצוי לעניין של חריפות למעליותא, חריפות בתורה.

ועוד זאת, שבלשון "חרפו" נרמזת גם כללות העבודה דכירור וזיכור העולם – על-פי המבואר בחסידות (מספרי קבלה) שכללות העניין דמעשינו ועבודתינו הוא כירור רפ"ח ניצוצין שנפלו למטה, אשר על-ידי הכירור מתעלים הניצוצין למעמד ומצב נעלה יותר מכפי שהיו קודם הנפילה (שבגללה הוצרך להיות הכירור). ובגמר כל הכירורים מתגלה אורו של משיח – כמרומז במה שכתוב "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" (ששורש תיבת "מרחפת" הם האותיות ר' ח' פ', שרומזות על רפ"ח ניצוצין), ואיתא במדרש "זה רוחו (אורו) של מלך המשיח".

ועניין זה נעשה במיוחד על-ידי לימוד פנימיות התורה – שלימוד זה הוא החידוש בישיבת תומכי תמימים:

גילוי פנימיות התורה הוא עניין גילוי המשיח ברוחניות, כידוע דברי הצמח-צדק בזה. אלא שאדמו"ר מהר"ש אמר לו על זה, שרוצים שיהיה גילוי משיח בפשטות, ועל-ידי זה פעל את הדבר כו' – שתיכף ומיד הותחל גם עניין זה באופן אמירת התורה של הצמח-צדק בכלל.

(משיחת ט"ו אלול ה'תנש"א, התוועדויות תנש"א כרך ד, עמ' 242, בלתי מוגה)

מזמן כבר נתבטלו המנגדים לגאולה

ועוד ועיקר, שהיציאה לקבלת פני משיח צדקנו נעשית על-פי הוראת פרשת השבוע והיום – "כי תצא גו' על אויבך": גם במעמד ומצב שיש מנגדים ("אויבך"), אין לו ליהודי לחשוב (ועל אחת כמה וכמה להתפעל) מהמנגדים, כיוון שמציאותו היא "על אויבך", למעלה מ"אויבך" [...].

כל בני-ישראל, אנשים נשים וטף, הם "בנים" לאבינו שבשמים, בנים הסמוכים על שולחן אביהם (כמובן ממה שכתוב בנוסח ברכת המזון), ומצינו בהלכה בנוגע לכמה עניינים שמציאותם של הסמוכים על השולחן "נבלעת" במציאותו של בעל הבית, אבינו שבשמים, ולא עוד, אלא, שכל אחד ואחד מהם הוא כמו בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולכן, אין לו עסק ושייכות עם עניינים אחרים מלבד אביו שבשמים, ועל אחת כמה וכמה שאין לו שייכות כלל עם "אויבך".

ובפרט שבנוגע לעניין הגאולה נתבטלו כבר מזמן כל המנגדים, המניעות והעיכובים, שהרי "כלו כל הקיציין", וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל ענייני העבודה, אפילו צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו.

ומה שכתוב "כי תצא למלחמה" – הפירוש בזה הוא מלחמתה של תורה.

ויש לומר ש"מלחמה" הוא גם כמו "מלחמה", מלשון לחם, כידוע שהתורה נקראת לחם, ועל-ידי נעשה גוף בריא ונשמה בריאה.

(התוועדויות ה'תשמ"ט כרך ד, עמ' 255-256)

בזה בכלל וכמובא באחרונים, שמרבים בתפילה ובתחנונים בערך שאר השנה... וכן בלימוד התורה, מרבים בחלק השייך לעבודת השם יתברך ולהדר בקיום מצוותיה, ובספרי חב"ד הרי מיוחד לזה: אגרת התשובה (חלק ג' מספר התניא) דרך החיים (לבנו אדמו"ר האמצעי) וכו'.

ויהי רצון שיעשה בכלל האמור, יעשה לשון מעשין על הצדקה, כפיה יותר מרגילות, ויותר מאשר שכלו מורה לו, והרי נצטוונו בטל רצונך מפני רצוננו וכו'.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים ולכתובה וחתומה טובה

[אגב, מקבל מכתב זה משמש כיום אחד האישים הרוחניים הבולטים בישיבה ליטאית חשובה].

מנהג טוב בארץ הקודש

בח"י אלול תשל"ו (שיחות-קודש תשל"ו כרך ב, עמ' 691) מזכיר הרבי בתוך ההתוועדות בפנייה מיוחדת לאנ"ש בארץ הקודש:

בנוגע למנהג הטוב שהונהג בשנים האחרונות בארצנו הקדושה שמבקרים במשך חודש אלול חודש הרחמים – את אלו שההשגחה העליונה בחרה להגן על הדברים בארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה (עקב יא, יב), והם מגינים בגופם ממש (מבלי לקבל כבוד או שכר הגון כו') – ובד בבד עם שמיעת השופר מעוררים אותם לנהוג בהתאם לרצון המלך, שעל-ידי זה היא ההכנה המתאימה לתמליכוני עליכם בראש השנה, ואם יש מקום או קבוצה שעדיין לא ביקרום עד עתה – בוודאי ישתדלו ובשמחה וטוב לבב לבקר ולתקוע שם בשופר, ביחד עם הנחת תפילין והפצת ענייני יהדות תורה ומצוותיה באופן דמוסיף והולך ואור...

תשל"ח (שיחות-קודש תשל"ח כרך ג, עמ' 333) כדלהלן:

אין די בכך שהוא נמצא בשדה יחד עם המלך (ובכך סבור הוא לצאת ידי חובתו) אלא נדרשת עבודת התפילה והתשובה, והדבר קשור בגילוי של "גמדות הרחמים, ועל-דרך זה נדרש לימוד התורה (על-ידי י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן), בפרט על-פי המבואר באגרת-התשובה (פרק ט) שעניין "תשובה עילאה" נפעל על ידי לימוד התורה שכן על-ידי זה נהיה העניין של "אתדבקות רוחא ברוחא" "השכל בשכלו וחכמתו יתברך", וכמבואר בכמה מקומות הקשר בין לימוד התורה וענין התשובה – כאן הדגיש הרבי: "שאינ כאן המקום להאריך בזה, מכיון שזו סוגיה עמוקה, וענין בפני עצמו"...

וזהו אפוא הוראה ברורה בנוגע לפועל, שבד בבד עם ההבטחה שנמצאים בשדה עם המלך והמלך "מקבל את כולם בסבר פנים יפות" (מבלי הבט על מעמדו ומצבו של איש השדה) ונוטל את בקשותיו של כל אחד מהפונים אליו וממלאם בסבר פנים יפות – נדרשת עבודה בכל העניינים הקשורים בחודש אלול.

ברוח דברים אלו כותב הרבי גם בח"י אלול תש"כ (אגרות-קודש כרך יט, עמ' תל"ב):

במענה למכתבו מו' לחדש אלול, חדש הרחמים, בו כותב אודות סדר בימי הרחמים האלו. והנה אף כי בדברי רבנו הזקן המלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות וכו' (לקוטי תורה פרשת ראה, דיבור המתחיל אני לדודי), מובן וגם פשוט שצריך להרבות בעניני תפילה תורה ומצוות, וכסדר הכתוב אני לדודי (בתחלה) דודי לי, ראשי תיבות אלול, וכמבואר בספרי קבלה מוסר וחסידות, והסדר

אלול חסידי

מהילדים ביקש הרבי לתת פרוטה אחת בכל יום מאלול עד אחרי הושענא רבה • יחד עם המרירות באמת מעצם העובדה שהמלך בא אליו לשדה יש להיות בשמחה, וזה כבודו של המלך! • הסיבה לאמירת "לדוד ה' אורי" פעמיים ביום, ומדוע לא אומרים "ג' מדות באלול • ועל ה'מנהג טוב' לבקר באלול את היילי צה"ל, לתקיעת שופר ו'מבצע תפילין'

הוספה מיוחדת בצדקה

"מנהג ישראל להוסיף בחודש אלול בגמילות־חסדים ובצדקה, ובכלל - אהבת ישראל" - אמר הרבי בהתוועדות ש"פ ראה תש"נ (התוועדות תש"נ כרך ד, עמ' 178).

בשנת תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ד' עמ' 2146) ביקש הרבי מילדי ישראל "צבאות השם": ומן הראוי שכל־אחד־ואחד מכם יחליט - בלי נדר - שבכל יום ויום מימי חודש אלול וחודש תשרי, עד לאחרי "הושענא רבה" - יתן (לכל הפחות) פרוטה לצדקה ("סענט" או מטבע וכיוצא־בזה - בכל מדינה לפי ענינה).

ומובן ופשוט - שנתנית הצדקה היא רק בימי החול, ולא בשבתות וימים טובים, ראשי־השנה ויום־הכיפורים.. ולפעול זאת גם על החברים והחברות שלכם.

התוועדות ושמחה בימי אלול

בשיחת שבת פרשת נצבים תשל"ד (שיחות־קודש תשל"ד כרך ב, עמ' 467) אמר הרבי בין השאר:

וזוהי ההסברה על שיש כאלה שיש להם טענות לחסידים בדבר ההנהגה של חסידים בחודש אלול והימים הרי הם ימי המוסר וכו', מה מקום לקיום התוועדות והנהגה של שמחה?
והביאור בזה: "אני לדודי", כשיהודי יודע

שבחודש אלול המלך בשדה, והוא יורד ומגיע אליו כפי שהוא נמצא בשדה, הרי הדבר מעורר אצלו שמחה; והדבר איננו בסתירה לכבוד המלך כו' כ־אם אדרבה: אם לפני המלך הוא נמצא במצב של דיכודך ובמרה שחורה כו', הרי זהו ענין של היפך כבוד המלך; נדרש אמנם ענין המרירות ובאמיתיות על כל הענינים שהם היפך [רצון] המלך; ברם צער הגוף - של משכא דחויא [=עור הנחש] - אינו צריך לבלבל לשמחת הנפש וכמבואר בספר התניא, ולכן צריכים להיות בד בבד יראה ביחד עם אהבה, ואהבה היא ההיפך מכיוון וצמצומים.

על פי שניים עדים

למה אומרים "לדוד ה' אורי" פעמיים ביום? - ענין זה הזכיר הרבי בהתוועדות שבת קודש פרשת תבוא תשל"ל (שיחות־קודש תשל"ל כרך ב, עמ' 498):

במנהג ישראל שאומרים המזמור לדוד ה' אורי וישעי פעמיים בכל יום: בשחרית ומנחה או (לפי מנהג נוסף) בערבית (כפי המנהגים השונים בזה), הנה בפעם השנייה שאומרים מזמור זה מיתוסף יותר; כלומר, למרות שכבר בשחרית הוא (המתפלל) אחז בדרגה של "ה' מעוז חיי", הנה בהגיע תפילת מנחה והוא אומר מזמור זה שוב הרי גם הענין ד"לדוד ה' אורי" הוא בדרגה גבוה יותר.

אמירת המזמור פעמיים באה לבטא ענין של עדות, בהתאם למבואר בענין אמירת קריאת־שמע "פעמים בכל יום" שהענין רבתי והדל"ת רבתי הרי

ב"ה,

סדר הלימוד על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ללמוד עם הילדים פי' מסמכה "גן ישראל", כעת חפלה מנחה ביהר עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, ביום ראשון, פרשת נצבים-וולך, י"ז אלול, ה'תשל"ח

In accordance with the instructions of the Lubavitcher Rebbe שליט"א the following is the lesson to be learned by the campers of Camp Gan-Israel participating at the 'Mincha' with the Lubavitcher Rebbe שליט"א on Sunday of weekly portion of Nitzavim-Vayelech, 17th Elul, 5735

You are standing this day all of you...

Rashi explains that "this day" means that just as this day exists so has the Almighty enlightened you and so will He enlighten you in the future.

Our sages (in the Yalkut Shimon on this verse) say that it means that all of you are responsible for each other.

The Rebbe, the Tzemach Tzedek, explains (in his Or Hatorah, page 1, 207) that on Rosh Chodesh Elul the thirteen attributes of mercy are opened to support and to straighten up etc. (and because of this) you stand today in an upright manner etc., like a king stands firmly, and like it is written "For you have struggled with G-d and with men and you have prevailed."

Our sages instituted that the shofar should be sounded on Rosh Chodesh Elul (first day of the month Elul) every year. And throughout the whole month with the purpose to seriously arouse the Jewish Nation to repent...

... except Shabbos (Saturdays) and the day before Rosh Hashana. And to recite every morning and evening the psalm: "To David, G-d is my light and my salvation, whom shall I fear?" etc. And hope unto G-d.

אם נצבים היום כולכם גו' ופרש"י היום כיום הזה שהוא קיים כו' כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, ודרו"ל (ילקוט שמעוני עה"ס) כולכם צריכים זה בזה, ופי' אדמו"ר הצמח צדק (אור החיים א"רז) כי בר"ח אלול נפתחים יג"כ להיות סופר ודוקף כו' (ועי"ז) אם נצבים היום בבחי' קומה זקופה כו' ל' נצב סלך, ערפס"כ כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל.

חור או"ח פי' תקפ"א: ..התקינו חז"ל שיהו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החודש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, (ובוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א): חוץ ששבת וערב ר"ח, ואופרים בכל יום בבוקר וכערב מזמור: לדוד הוי' אורי וישעי מפי אירא גו' וקוה אל הוי'.

סדר הלימוד' שהורה הרבי ללמוד עם ילדי גן ישראל' ב"ז באלול ה'תשל"ח

קודש תשל"ל כרך ב):

בחודש אלול מאירים י"ג מידות הרחמים, אף על פי שמנהגנו שאין אומרים את י"ג מידות הרחמים - הרי הענין ברוחניות קיים, ואין זה אלא שבדיבור אין אומרים זאת, משום שזהו דבר שנמשך באתערותא־דלעילא שאינו תלוי בעבודת האדם; ומטעם זה מבאר אדמו"ר הזקן בדרושי אלול שבספר 'לקוטי תורה' את ענין המשכת י"ג מידות הרחמים שבחודש אלול, שכן, למרות שאין אומרים זאת, הרי (ברוחניות) הענין קיים.

העבודה היא העיקר

עד כמה נדרש באלול לעסוק בעבודת התפילה, תשובה ולימוד התורה, למדים מדברי הרבי בשנת

הוא ענין "עד", ואמירתו פעמיים מהווה ב' עדויות (ומעין זה מבואר בענין אמירת "ויכולו" לביל שבת־קודש פעמיים - כדי שיהיו שתי עדויות). וכך גם בענין אמירת "לדוד ה' אורי וישעי" על ידי אמירתו ב' פעמים מתהווה ענין עדות, אשר שני עדים משנים המציאות... וכאשר ישנן אותן שתי עבודות הרי מענין "ומצאתי להם עד" מגיעים ל"מצאתי דוד עבדי", שזהו ענין הגאולה הבאה בהיסח הדעת, שאז מגיעים אכן למצב של "ממי אירא וממי אפחד".

במחשבה תחילה

ומדוע אין אומרים י"ג מידות הרחמים באלול? - ביאר הרבי בשבת פרשת ראה תשל"ל (שיחות־